

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою Чернівецького
національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол № 17 від 20 грудня 2024 р.)

Голова Вченої ради
Руслан БІЛОСКУРСЬКИЙ

ПОРЯДОК
реалізації здобувачами вищої освіти
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
права на вибір навчальних дисциплін

УВЕДЕНО В ДІЮ
наказом ректора Чернівецького
національного університету імені
Юрія Федьковича
№ 463 від 20 грудня 2024 року

Чернівці - 2024

1. Загальні положення

1.1. Порядок реалізації здобувачами вищої освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (далі – Університет) права на вибір навчальних дисциплін розроблений відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (пункт 15 частини першої статті 62), Положення «Про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та інших нормативних документів галузі вищої освіти.

1.2. Положення забезпечує реалізацію здобувачами вищої освіти права на вибір навчальних дисциплін в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених відповідною освітньою програмою (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання), та формалізує процедури вибору цих дисциплін:

- формування та доведення до відома здобувачів вищої освіти переліку навчальних дисциплін вибору;
- здійснення здобувачами вищої освіти вибору навчальних дисциплін зі сформованого переліку;
- організації подальшого вивчення обраних дисциплін (формування мобільних груп).

1.3. Вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін створює умови для формування індивідуальної освітньої траєкторії, досягнення ними наступних цілей:

- поглиблення професійних знань у межах обраної освітньої програми та здобуття додаткових спеціальних професійних компетентностей, зокрема – із здобуттям професійної кваліфікації (якщо це передбачено освітньою програмою);
- поглиблення своїх знань та здобуття додаткових загальних і загально-професійних компетентностей у межах спеціальності або спорідне-

них спеціальностей галузі знань;

- ознайомлення із сучасним рівнем наукових досліджень інших галузей знань та розширення результатів навчання за загальними компетентностями.

1.4. Переліки вибірових дисциплін повинні відповідати принципам альтернативності, академічної відповідальності (не припустимо нав'язування певних вибірових дисциплін в інтересах кафедр чи окремих стейкхолдерів).

1.5. Зміст вибірових дисциплін повинен відповідати вимогам: актуальності, науковості, дослідницького характеру, зв'язку з практикою, базуватися на результатах науково-дослідницької діяльності викладачів.

1.6. За якість змісту та реалізацію вибірової дисципліни в освітньому процесі несуть відповідальність викладач та завідувач кафедри, за якою закріплено викладання відповідної дисципліни.

1.7. Здобувачі вищої освіти можуть обирати дисципліни з навчальних планів освітньо-професійних програм, за якими вони навчаються, а також із каталогу загальноуніверситетських вибірових дисциплін.

1.8. Каталог загальноуніверситетських вибірових дисциплін оприлюднюється на сайті університету, а перелік вибірових дисциплін навчального плану освітньої програми, за якою здобувач вищої освіти навчається, оприлюднюється на сайтах випускових кафедр.

1.9. Кількість вибірових дисциплін в індивідуальному плані студента визначається навчальним планом освітньої програми, за якою навчається здобувач вищої освіти.

2. Організаційно-методичні основи вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін

2.1. Університет несе відповідальність за якість викладання і належне методичне забезпечення навчальних дисциплін, які пропонуються здобувачам вищої освіти для реалізації ними права вибору.

2.2. Здобувачі вищої освіти можуть обирати дисципліни, спрямовані на формування соціальних навичок (soft skills) чи поглиблювати та розширювати професійні навички (hard skills).

2.3. Відповідно до сформульованих у п.1.3 цілей здобувачам вищої освіти пропонується реалізувати свій вибір шляхом:

2.3.1. вибору із каталогу загальноуніверситетських вибіркових дисциплін, розміщеного на сайті університету;

2.3.2. вибору із загальнофакультетського каталогу, розміщеного на сайті факультету / інституту;

2.3.3. вибору із каталогу освітньої програми (спеціальності), розміщеного на сайті кафедри;

2.3.4. вибору із каталогів освітніх програм інших спеціальностей (факультетів/інститутів) рівня вищої освіти, на якому навчається здобувач вищої освіти, або інших рівнів освіти;

2.3.5. вибору навчальних дисциплін в іншому закладі вищої освіти при реалізації здобувачем вищої освіти права на академічну мобільність.

2.4. Здобувачу вищої освіти може бути відмовлено у реалізації його вибору і запропоновано здійснити новий вибір у наступних випадках:

2.4.1. Якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали навчальну дисципліну, перевищує максимальну чисельність, встановлену відповідним факультетом/інститутом, проектною робочою групою, кафедрою для поточного навчального року. У цьому випадку до уваги береться актуальний рейтинг здобувачів вищої освіти;

2.4.2. Якщо кількість здобувачів вищої освіти, які обрали навчальну дисципліну, є меншою за встановлені в Університеті мінімуми:

- 20 осіб при виборі зі загальноуніверситетського каталогу;
- 15 осіб при виборі із загальнофакультетського каталогу та каталогу освітніх програм на першому (бакалаврському) рівні;
- 7 осіб при виборі із загальнофакультетського каталогу та каталогу

освітніх програм на другому (магістерському) рівні;

У разі малочисельної групи на освітній програмі, за погодженням із кафедрою, яка забезпечує викладання обраної вибіркової дисципліни, деканат формує групу із меншою за встановлені в Університеті норми кількістю здобувачів освіти.

2.4.3. Якщо наслідком вибору є навчальна дисципліна кількість кредитів якої недостатня для виконання освітньої програми;

2.4.4. Якщо наслідком вибору навчальної дисципліни є перевищення встановленого максимуму кількості навчальних дисциплін, які здобувач вищої освіти може опановувати одночасно та/або кількості підсумкових (семестрових) форм контролю;

2.4.5. Якщо наслідком вибору є навчальна дисципліна, опанування якої потребує попередньо сформованих компетентностей з інших навчальних дисциплін, що є для неї пререквізитами.

2.5. У випадку, якщо здобувачу вищої освіти відмовлено у здійсненому ним виборі із зазначених причин, йому надається можливість здійснити повторний вибір із переліку дисциплін, групи/потоків за якими вже сформовані відповідно до встановлених в Університеті мінімальних вимог до чисельності здобувачів вищої освіти у групах/потоках, і де немає перевищення встановлених факультетами/інститутами/програми/кафедрами максимумів, а також, які не призведуть до повторної відмови з причин, викладених у підпунктах 2.4.1-2.4.5.

2.6. Обрані здобувачем вищої освіти навчальні дисципліни затверджуються деканом факультету/директором інституту, на якому навчається здобувач вищої освіти, як невід'ємна складова індивідуального навчального плану студента. Невиконання будь-якої з позицій індивідуального навчального плану є академічною заборгованістю. Зміна здобувачем вищої освіти свого вибору після його затвердження можлива лише за письмовим дозволом декана факультету/директора інституту за обґрунту-

вання причини; при цьому зміна обраних навчальних дисциплін після початку навчального семестру, в якому вони викладаються, не допускається взагалі.

***Примітка:** при прийнятті рішення за поданою заявою здобувача вищої освіти щодо зміни свого вибору навчальної дисципліни декан факультету/директор інституту керується обмеженнями, вказаними в п.2.4, і враховує потенційні негативні наслідки такої зміни для забезпечення надання освітньої послуги за вибором інших здобувачів вищої освіти.*

2.7. Після реалізації здобувачами вищої освіти свого права вибору, кафедри, навчальні дисципліни яких були обрані здобувачами вищої освіти, можуть у виняткових випадках (з огляду на тенденції розвитку галузі та особливості адміністрування освітніх програм) запропонувати здобувачам вищої освіти заміну однієї або кількох навчальних дисциплін за умови, що відповідне рішення може бути прийняте тільки після отримання згоди здобувачів вищої освіти, які обрали ці дисципліни.

***Примітка:** Внесення змін не може мати наслідок формування груп і потоків, у яких порушуються встановлені в Університеті мінімальні вимоги до чисельності здобувачів вищої освіти.*

2.8. Якщо здобувач вищої освіти у встановлені терміни без поважних причин не скористався своїм правом вибору навчальних дисциплін, відповідні позиції його індивідуального навчального плану визначаються за пропозиціями випускової кафедри (групою забезпечення освітнього процесу) відповідного факультету/інституту і затверджуються розпорядженням декана/директора. Відмова здобувача вищої освіти виконувати сформований таким чином навчальний план є грубим порушенням і здобувач вищої освіти відраховується з Університету за невиконання навчального плану.

2.9. За результатами реалізації права здобувача вищої освіти на вибір до його індивідуального навчального плану мають бути включені види навчального навантаження, сукупний (обов'язкової і вибіркової складової разом) обсяг яких (у кредитах ЄКТС) дозволяє зарахування виконання

річного навчального плану (60 кредитів ЄКТС за денною формою навчання) і переведення на наступний курс або допуск до підсумкової атестації.

2.10. Сукупний обсяг обов'язкової і вибіркової складових індивідуального навчального плану, незалежно від шляхів реалізації права на вибір дисциплін, повинен відповідати обсягу освітньої програми, за якою навчається здобувач вищої освіти.

3. Порядок вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін

3.1. Терміни проведення процедур вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін визначаються із необхідності своєчасного (для планування та організації освітнього процесу, його методичного і кадрового забезпечення) формування контингенту здобувачів вищої освіти у групах і потоках.

3.1.1. Здобувачі вищої освіти реалізують своє право вибору навчальних дисциплін, як правило, у період весняного семестру (лютий-квітень), який передує навчальному року, в якому передбачене їх вивчення. Єдиний для Університету графік затверджується розпорядженням ректора/проректора, відповідального за організацію освітньої програми.

3.1.2. Для здобувачів вищої освіти-першокурсників першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вибір навчальних дисциплін на другий курс має здійснюватися на етапі завершення другого семестру, в окремих випадках – упродовж перших двох тижнів 1 семестру за потреби вибору дисциплін на 2 семестр.

3.2. Процедура вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін включає шість етапів.

3.2.1. Перший етап - ознайомлення здобувачів вищої освіти із порядком, термінами та особливостями запису і формування груп для вивчення навчальних дисциплін вибору в Університеті, а також із

особливостями присвоєння професійних кваліфікацій за освітньою програмою, на якій навчається здобувач вищої освіти (відповідальні гаранті, куратори груп, працівники деканатів). Заходи першого етапу організуються перед процедурою вибору (див. п.3.1.1).

3.2.2. Другий етап - ознайомлення здобувачів вищої освіти із переліками дисциплін вибору, які пропонуються як за програмою, за якою вони навчаються, так і за іншими програмами. Ознайомлення відбувається шляхом організації зустрічей з представниками кафедр і проєктних робочих груп освітніх програм, представниками деканатів, кураторами тощо. Ознайомлення здобувачів вищої освіти із переліками дисциплін вибору може розпочинатися із перших днів навчання за освітніми програмами і триває до місяця.

3.2.3. Третій етап – запис здобувачів вищої освіти на вивчення навчальних дисциплін здійснюється за затвердженим графіком в Університеті з чітко визначеним терміном, але тривалість етапу не може перевищувати два тижні. Вибір дисциплін рекомендовано здійснювати за допомогою електронної реєстрації із збереженням узагальнених результатів вибору на паперових носіях (списки), затверджених деканом факультету/директором інституту.

3.2.4. Четвертий етап – опрацювання результатів вибору здобувачів вищої освіти факультетами/інститутами/проєктними групами освітніх програм, перевірка контингенту здобувачів вищої освіти і попереднє формування мобільних груп на вивчення вибіркового дисциплін. Здійснюється працівниками деканату/ дирекції.

За результатами етапу здобувачам вищої освіти, вибір яких не може бути задоволений з причин, перелічених у пункті 2.4, повідомляється про відмову (із зазначенням причини) і пропонується зробити вибір із скоригованого переліку. Тривалість етапу не перевищує 5 робочих днів.

3.2.5. П'ятий етап – повторний запис здобувачів вищої освіти на

вивчення навчальних дисциплін. Здійснюється за правилами, наведеними у підпункті 3.2.3. Тривалість – тиждень.

3.2.6. Шостий етап – остаточне опрацювання результатів вибору здобувачів вищої освіти факультетами/інститутами/ проєктними групами освітніх програм, прийняття рішень щодо здобувачів вищої освіти, які не скористалися правом вибору, перевірка контингенту здобувачів вищої освіти і формування груп на спеціалізації (профілі), а також мобільних груп на вивчення вибіркового дисциплін, здійснюється відповідальними працівниками груп забезпечення освітнього процесу (працівниками деканату) після перевірки і погодження, в якій обрані здобувачами вищої освіти дисципліни вносяться ними до їх індивідуальних планів, а списки мобільних груп подаються на затвердження, відповідно до делегованих повноважень, деканам/директорам відповідних факультетів/інститутів. Тривалість етапу не більше тижня.

3.2.7. Інформація щодо остаточного розподілу здобувачів вищої освіти за групами для вивчення дисциплін вибору оприлюднюється на сайті університету, на сайті випускових кафедр в узагальненому вигляді.

4. Прикінцеві положення

4.1. Узагальнені результати вибору, розпорядження про формування груп зберігаються впродовж усього терміну навчання здобувача вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти.

4.2. У випадку поновлення, переведення здобувача вищої освіти, допуску до занять після завершення академічної відпустки або зарахування для здобуття освітнього ступеня «бакалавр» на базі «молодшого спеціаліста/молодшого бакалавра» із скороченим терміном навчання, за письмовою заявою здобувача вищої освіти і згодою випускової кафедри/ проєктної групи освітньої програми можливе перезарахування вибіркового дисциплін за

рахунок фактично вивчених дисциплін із циклу вибору.

4.3. Внесення суттєвих змін до порядку реалізації вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін здійснюється лише за згодою органів студентського самоврядування Університету. У випадку, якщо запропоновані зміни звужують права здобувачів вищої освіти на вибір навчальних дисциплін, необхідне отримання згоди органів студентського самоврядування не менш як $2/3$ структурних підрозділів Університету.